

Ερευνώντας τον κόσμο του παιδιού

Τόμ. 12 (2013)

Η προβλεπτική εγκυρότητα της Κλίμακας Αξιολόγησης Δεξιοτήτων Παιδιών Προσχολικής Ηλικίας

Ασημίνα Μ. Ράλλη (Asimina Ralli), Δέσποινα Τσαούση (Despina Tsaousi), Αικατερίνη Μαριδάκη-Κασσωτάκη (Aikaterini Maridaki-Kassotaki)

doi: [10.12681/icw.18033](https://doi.org/10.12681/icw.18033)

Copyright © 2018, Ερευνώντας τον κόσμο του παιδιού

Άδεια χρήσης [Creative Commons Αναφορά-Μη Εμπορική Χρήση 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Ράλλη (Asimina Ralli) Α. Μ., Τσαούση (Despina Tsaousi) Δ., & Μαριδάκη-Κασσωτάκη (Aikaterini Maridaki-Kassotaki) Α. (2013). Η προβλεπτική εγκυρότητα της Κλίμακας Αξιολόγησης Δεξιοτήτων Παιδιών Προσχολικής Ηλικίας. *Ερευνώντας τον κόσμο του παιδιού*, 12, 50-64. <https://doi.org/10.12681/icw.18033>

Ράλλη Μ. Ασημίνα

Επίκουρη Καθηγήτρια Εξελικτικής Ψυχολογίας, Τομέας Ψυχολογίας, ΦΠΨ, ΕΚΠΑ,
asralli@psych.uoa.gr

Τσαούση Δέσποινα

Ειδική Παιδαγωγός, ΚΕΔΔΥ Ν. Αιτωλοακαρνανίας, Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο, detsa@otenet.gr

Μαριδάκη-Κασσωτάκη Αικατερίνη

Καθηγήτρια Ψυχολογίας, Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο, kmaridaki@hua.gr

Η προβλεπτική εγκυρότητα της Κλίμακας Αξιολόγησης Δεξιοτήτων Παιδιών Προσχολικής Ηλικίας

Περίληψη

Η μελέτη και η ανάπτυξη των γλωσσικών, μαθηματικών, κινητικών και κοινωνικών δεξιοτήτων σε παιδιά προσχολικής ηλικίας είναι ιδιαίτερα σημαντική γιατί οι παραπάνω δεξιότητες (α) αποτελούν προγνωστικούς δείκτες της μετέπειτα μαθησιακής και ψυχοκοινωνικής προσαρμογής των παιδιών στην Α΄ Δημοτικού και (β) μπορούν να συμβάλλουν στην πρόληψη μαθησιακών και ψυχοκοινωνικών προβλημάτων. Σκοπός της παρούσας διαχρονικής μελέτης ήταν να διερευνηθεί η προγνωστική εγκυρότητα της Κλίμακας Αξιολόγησης Δεξιοτήτων Παιδιών Προσχολικής Ηλικίας (Ράλλη & Μαριδάκη-Κασσωτάκη, 2012) ως προς την κατάκτηση αντίστοιχων δεξιοτήτων γραμματισμού αλλά και κοινωνικών και κινητικών δεξιοτήτων στην Α΄ Δημοτικού.

Αξιολογήθηκαν 100 παιδιά ηλικίας 5-6 ετών στο τέλος της φοίτησής τους στο Νηπιαγωγείο και στο τέλος του Α΄ τριμήνου της Α΄ Δημοτικού. Στο Νηπιαγωγείο τα παιδιά αξιολογήθηκαν ως προς τις γλωσσικές, μαθησιακές, κοινωνικές, κινητικές δεξιότητες και δεξιότητες αυτονομίας στη μάθηση με βάση την Κλίμακα Αξιολόγησης Δεξιοτήτων Παιδιών Προσχολικής ηλικίας (Ράλλη & Μαριδάκη-Κασσωτάκη, 2012). Τα ίδια παιδιά αξιολογήθηκαν την επόμενη χρονιά στην Α΄ Δημοτικού ως προς τους αντίστοιχους τομείς, γλωσσικές δεξιότητες (αναγνωστική ακρίβεια, αναγνωστική κατανόηση), μαθηματικές δεξιότητες (αρίθμηση, αντιστοίχιση, αριθμητικές πράξεις, επίλυση προβλημάτων), τις κοινωνικές δεξιότητες (κοινωνικά προβλήματα, παράβαση κανόνων, επιθετική συμπεριφορά) και τις κινητικές δεξιότητες (αντίληψη δεξιού-αριστερού), τόσο με σταθμισμένες όσο και με άτυπες δοκιμασίες.

Τα αποτελέσματα ανέδειξαν την υψηλή προβλεπτική εγκυρότητα της Κλίμακας για τις αντίστοιχες μαθησιακές, κοινωνικές και κινητικές δεξιότητες των παιδιών στην Α΄ Δημοτικού. Τα αποτελέσματα επιβεβαιώνουν τη χρησιμότητα της Κλίμακας ως εργαλείου που μπορεί να χρησιμοποιηθεί από τους Νηπιαγωγούς και τους ειδικούς για την έγκαιρη χαρτογράφηση του μαθησιακού επιπέδου των παιδιών συμβάλλοντας έτσι στην πρώιμη παρέμβαση και άρα την πρόληψη της σχολικής αποτυχίας.

Λέξεις κλειδιά: Κλίμακα Αξιολόγησης Δεξιοτήτων Παιδιών Προσχολικής Ηλικίας, έγκαιρη παρέμβαση, προγνωστικοί δείκτες, έγκαιρη ανίχνευση

The predictive validity of the Baseline Assessment Scale for preschool children

Abstract

The study and development of language, mathematical, motor, and social skills in preschool children is particularly important because all the above skills (a) constitute predictors of academic and psychosocial performance in the 1st grade of Primary school and (b) contribute to the prevention of academic and psychosocial problems.

The purpose of this longitudinal study was to investigate the predictive validity of the Baseline Assessment for Preschool Children (Ralli & Maridaki-Kassotaki, 2012) for the acquisition of the corresponding skills in the 1st grade of Primary school. 100 children were assessed at the end of their preschool education as well as at the end of the first term of the 1st grade in Primary school. In Kindergarten the children were assessed on language, mathematical, social, motor skills, as well as on learning skills on the basis of the Baseline Assessment for Preschool Children (Ralli & Maridaki-Kassotaki, 2012). The same children were also evaluated the next year in the 1st grade on language (reading accuracy, reading comprehension), math (counting, matching, arithmetic, problem solving), social (social problems, violation of rules, aggressive behavior), and motor skills (understanding left-right), with both standardized and informal tests.

The results demonstrated the high predictive validity of the Scale, for the corresponding academic, social, and motor skills in the 1st grade of Primary school. The results highlighted the value of the Scale as a psycho educational tool for kindergarten teachers and specialists in order to early identify in advance the children's academic and social skills for interfering and preventing school failure.

Keywords: Baseline Assessment for Preschool Children, early intervention predictors, early screening

1. Εισαγωγή

Σύμφωνα με το αναλυτικό πρόγραμμα (ΑΠΣ, 2012) στόχος της προσχολικής εκπαίδευσης είναι το παιδί να αναπτύξει μια σειρά δεξιοτήτων (γλωσσικών, μαθηματικών, κινητικών και κοινωνικών) προκειμένου να αναπτυχθεί ολόπλευρα. Η ανάπτυξη των παραπάνω προσχολικών δεξιοτήτων είναι πολύ σημαντική για τη σχολική προσαρμογή των παιδιών τόσο σε επίπεδο ακαδημαϊκών επιδόσεων όσο και σε επίπεδο ψυχοκοινωνικής επάρκειας κατά τη διάρκεια της φοίτησής τους στο Νηπιαγωγείο και αργότερα στο Δημοτικό σχολείο.

Πιο συγκεκριμένα σχετικές έρευνες στον τομέα του γραμματισμού καταδεικνύουν ότι παιδιά που είχαν γλωσσικές δυσκολίες μεταξύ 5 και 6 ετών, συχνά άνηκαν σε ομάδα παιδιών υψηλού κινδύνου για την ανάπτυξη μαθησιακών δυσκολιών στην ανάγνωση και στη γραφή (Bishop & Adams, 1990) και πολλά από αυτά είχαν και μαθησιακές δυσκολίες – δυσκολίες κυρίως στην ανάγνωση και στο συλλαβισμό στις πρώτες τάξεις του Δημοτικού (Silva, Williams & McGee, 1987).

Από την άλλη πλευρά, για τη μάθηση, ιδιαίτερη βαρύτητα έχουν οι διαπροσωπικές σχέσεις των παιδιών μέσα από την ένταξή τους στην ομάδα, αφού δημιουργούνται ευκαιρίες για συζήτηση, διαφωνία, λήψη απόφασης, υλοποίηση κοινού στόχου (Δαφέρμου, Κουλούρη & Μπασαγιάννη, 2006). Τα αποτελέσματα από αυτό το πλέγμα σχέσεων και διαδικασιών είναι σημαντικά, διότι

συμβάλλουν στην ανάπτυξη ατομικών ικανοτήτων για αυτενέργεια και δημιουργικότητα (Γερμανός, 2002).

Τέλος, η ανάπτυξη κινητικών δεξιοτήτων μπορεί να συμβάλει στη σωματική, τη γνωστική και τη συναισθηματική ανάπτυξη του παιδιού (Doherty & Bailey, 2003). Μέσω της κίνησης τα παιδιά εκφράζουν τις ανάγκες τους, τον εαυτό τους και τους άλλους γύρω τους. Όταν το παιδί γνωρίζει το σώμα του και αισθάνεται ότι το υπακούει, τότε νιώθει σιγουριά και άνεση (Μπαρμπούση, 2004).

Η συστηματική καταγραφή και αξιολόγηση των παραπάνω προσχολικών δεξιοτήτων είναι πολύ σημαντική γιατί ερευνητικά έχει διατυπωθεί ότι οι δεξιότητες αυτές μπορεί να αποτελέσουν προγνωστικούς δείκτες των μετέπειτα ακαδημαϊκών και ψυχοκοινωνικών δεξιοτήτων των παιδιών (Μουζάκη, Πρωτόπαπας, Τσαντούλα, 2008). Άρα η έγκαιρη αξιολόγηση μπορεί να οδηγήσει σε πρώιμες ψυχοπαιδαγωγικές παρεμβάσεις συμβάλλοντας έτσι στην πρόληψη ακαδημαϊκών και ψυχοκοινωνικών δυσκολιών (Dockrell, Sylva, Huxford & Roberts, 2009).

Σύμφωνα με τους Jenkins, Hudson, & Johnson, (2007), η αξιολόγηση αποτελεί το πρώτο πολύ σημαντικό επίπεδο του σύγχρονου μοντέλου της Ανταπόκρισης στην Παρέμβαση (Response to Intervention Model, RTI). Στο πλαίσιο της αρχικής αυτής εκτίμησης πραγματοποιείται έγκαιρος εντοπισμός των παιδιών που βρίσκονται σε ομάδα υψηλού κινδύνου για την εμφάνιση αναγνωστικών δυσκολιών στις πρώτες τάξεις του Δημοτικού σχολείου. Στη συνέχεια σχεδιάζονται τα κατάλληλα προγράμματα παρέμβασης για τα παιδιά αυτά. Τα εργαλεία αξιολόγησης, για να είναι αποτελεσματικά, θα πρέπει να χαρακτηρίζονται από ευκολία στην εφαρμογή και από υψηλή προβλεπτική εγκυρότητα.

Επίσης, σύμφωνα με τον Οδηγό Νηπιαγωγού (Δαφέρμου, Κουλούρη & Μπασαγιάννη, 2006), η αξιολόγηση αποτελεί βασικό στάδιο κάθε οργανωμένης και συστηματικής διαδικασίας την οποία χαρακτηρίζει ο σχεδιασμός, ο προγραμματισμός και η εφαρμογή στην πράξη. Βασικός σκοπός της αξιολόγησης είναι η ανατροφοδότηση της εκπαιδευτικής διαδικασίας με στόχο τη βελτίωση της παρεχόμενης εκπαίδευσης. Στο πλαίσιο αυτό, η αξιολόγηση στο Νηπιαγωγείο είναι διαρκής, ενσωματώνεται στην καθημερινή διαδικασία και βασίζεται στη συνολική αποτίμηση του προγράμματος. Κατά την αξιολόγηση λαμβάνονται υπόψη τα ατομικά χαρακτηριστικά κάθε παιδιού, οι διαφορές στον τρόπο και το ρυθμό μάθησης, οι αντιλήψεις, οι επιθυμίες, οι ικανότητες, οι ευκαιρίες που έχουν για μάθηση στο οικογενειακό περιβάλλον, οι ιδιαιτερότητές τους, όπως δίγλωσσα παιδιά, παιδιά με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και ιδιαίτερες ικανότητες και κλίσεις.

Η αξιολόγηση σύμφωνα με το ΔΕΠΠΣ (2003) έχει την ακόλουθη μορφή: α) Ο εκπαιδευτικός παρακολουθεί συστηματικά κάθε παιδί στη διάρκεια της σχολικής χρονιάς, προκειμένου να διαπιστώσει το επίπεδο των εμπειριών, των βιωμάτων, των γνώσεων και των ενδιαφερόντων του (αρχική ή διαγνωστική αξιολόγηση). Στη συνέχεια προσπαθεί να προσαρμόσει τις μαθησιακές διαδικασίες στις δυνατότητες και ιδιαιτερότητες του παιδιού, β) ελέγχει την πορεία κάθε παιδιού στη διάρκεια της σχολικής χρονιάς (σταδιακή ή διαμορφωτική αξιολόγηση), με απώτερο σκοπό να συγκεντρώσει τις απαραίτητες πληροφορίες για το σχεδιασμό των κατάλληλων παρεμβάσεων. γ) Τέλος, εκτιμά τη συνολική επίτευξη των στόχων του προγράμματος (τελική ή συνολική αξιολόγηση). Στην πραγματικότητα, συγκρίνεται το αποτέλεσμα της μαθησιακής διαδικασίας σε ατομικό και σε ομαδικό επίπεδο. Σε ατομικό επίπεδο, η σύγκριση αφορά το μαθησιακό επίπεδο του παιδιού σε σχέση με την ατομική του πρόοδο και όχι σε σχέση με τους συμμαθητές του. Σε ομαδικό επίπεδο

συγκρίνεται η μαθησιακή επίδοση του παιδιού σε σχέση με τους προσδοκώμενους στόχους της τάξης.

Οι άτυπες αξιολογήσεις έχουν επικρατήσει κυρίως στο χώρο της προσχολικής ηλικίας και περιλαμβάνουν την παρατήρηση και την καταγραφή της συμπεριφοράς των παιδιών μέσα στην τάξη κατά τη διάρκεια των καθημερινών τους δραστηριοτήτων. Η μέθοδος της παρατήρησης είναι ιδιαίτερα αποτελεσματική για τη συστηματική καταγραφή των αναπτυξιακών επιτευγμάτων των παιδιών και την ταυτόχρονη προσαρμογή των εκπαιδευτικών προγραμμάτων και δραστηριοτήτων μέσα στην τάξη, ώστε να ανταποκρίνονται στις μεταβαλλόμενες ανάγκες των μικρών παιδιών.

Ωστόσο, πρόσφατα, έχει δοθεί έμφαση σε σταθμισμένες αξιολογήσεις τα αποτελέσματα των οποίων μπορούν να χρησιμοποιηθούν για να συγκριθούν οι επιδόσεις των παιδιών ως προς ένα κριτήριο με τις αντίστοιχες των συμμαθητών τους, δίνοντας τη δυνατότητα στους εκπαιδευτικούς να εντοπίζουν έγκαιρα και με συστηματικό τρόπο τα παιδιά με δυσκολίες και να σχεδιάζουν κατάλληλα εκπαιδευτικά προγράμματα.

Σκοπός της παρούσας έρευνας ήταν να προσδιοριστεί η προγνωστική εγκυρότητα της «Κλίμακα Αξιολόγησης Δεξιοτήτων Παιδιών Προσχολικής Ηλικίας» (Ράλλη & Κασσωτάκη, 2012) σε ότι αφορά τις γνωστικές (γλώσσα και μαθηματικά), κοινωνικές και κινητικές δεξιότητες των παιδιών.

2. Μέθοδος

2.1. Συμμετέχοντες

Στη διαχρονική μελέτη έλαβαν μέρος 100 παιδιά (43 αγόρια και 57 κορίτσια). Τα παιδιά αξιολογήθηκαν σε δύο χρονικές στιγμές: (α) στο τέλος της φοίτησής τους στο Νηπιαγωγείο (5-6 ετών, Μάιος 2010) και (β) στο 2ο τρίμηνο της Α΄ Δημοτικού (6-7 ετών, Φεβρουάριος 2011). 100 παιδιά συμμετείχαν στην Α΄ φάση της αξιολόγησης και 98 παιδιά συμμετείχαν στη Β΄ φάση. Όλα τα παιδιά είχαν μητρική γλώσσα την ελληνική και φοιτούσαν σε δημόσια σχολεία Μέσου κοινωνικοοικονομικού επιπέδου.

2.2. Εργαλεία

Κατά την Α΄ φάση της αξιολόγησης (στο τέλος της φοίτησής τους στο Νηπιαγωγείο), τα παιδιά αξιολογήθηκαν με την Κλίμακα Αξιολόγησης Δεξιοτήτων Παιδιών Προσχολικής Ηλικίας (Ράλλη & Κασσωτάκη, 2012) την οποία συμπλήρωσαν οι Παιδαγωγοί για κάθε παιδί ξεχωριστά. Οι συντελεστές αξιοπιστίας εσωτερικής συνέπειας alpha (α) του Cronbach για κάθε υποκλίμακα της Κλίμακας κυμαίνονται μεταξύ .80 και .83 (Μαριδάκη-Κασσωτάκη & Ράλλη, 2012). Η Κλίμακα αποτελείται από 5 υποκλίμακες και 20 κριτήρια. Κάθε κριτήριο περιλαμβάνει τέσσερα θέματα που αντιστοιχούν σε διαφορετικού επιπέδου δεξιότητες κλιμακούμενης δυσκολίας. Έτσι, το παιδί αξιολογείται με ένα βαθμό από το 0 έως το 4. Ο βαθμός αυτός αποτελεί ένα δείκτη του επιπέδου ανάπτυξης του παιδιού στο συγκεκριμένο κριτήριο (Πίνακας 1).

Πίνακας 1: Σύνοψη της Κλίμακας Αξιολόγησης Δεξιοτήτων για Παιδιά Ηλικίας 5-6 ετών

Υποκλίμακες	Κριτήρια
<i>Γλωσσικές δεξιότητες</i>	Ανάγνωση, Γραφή, Φωνολογική Ενημερότητα
<i>Μαθηματικές δεξιότητες</i>	Αρίθμηση, Ομαδοποίηση, Σειροθέτηση, Χωρικές έννοιες, Χρονικές έννοιες, Άλλες Μαθηματικές έννοιες
<i>Κοινωνικές δεξιότητες</i>	Ακρόαση, Συζήτηση, Σχέσεις με συνομήλικους, Συμμόρφωση, Συνεργασία
<i>Κινητικές δεξιότητες</i>	Σωματογνωσία, Αμφιπλευρικήτητα, Αντίληψη ρυθμού
<i>Δεξιότητες Αυτονομίας στη Μάθηση</i>	Συγκέντρωση προσοχής, Αυτοεξυπηρέτηση, Ανάλυση Πρωτοβουλιών

Κατά τη Β' φάση της αξιολόγησης (στο τέλος του Α' τριμήνου της Α' Δημοτικού), τα ίδια παιδιά αξιολογήθηκαν τόσο με σταθμισμένες όσο και με άτυπες δοκιμασίες ως προς γλωσσικές δεξιότητες (αναγνωστική ακρίβεια λέξεων και ψευδολέξεων, αναγνωστική κατανόηση), τις μαθηματικές (αρίθμηση, αντιστοίχιση, αριθμητικές πράξεις, επίλυση προβλημάτων), τις κοινωνικές (κοινωνικά προβλήματα, παράβαση κανόνων, επιθετική συμπεριφορά) και τις κινητικές δεξιότητες (αντίληψη δεξιού-αριστερού).

Η αξιολόγηση της αναγνωστικής ακρίβειας, της κατανόησης και των μαθηματικών δεξιοτήτων πραγματοποιήθηκε τόσο με σταθμισμένες όσο και με άτυπες δοκιμασίες. Ο σχεδιασμός των άτυπων δοκιμασιών βασίστηκε τόσο στο Αναλυτικό Πρόγραμμα της τάξης και την ύλη που είχαν διδαχθεί τα παιδιά μέχρι τη δεδομένη χρονική στιγμή καθώς και στις παρατηρήσεις των εκπαιδευτικών προκειμένου οι δοκιμασίες να ανταποκρίνονται στο μέσο όρο της τάξης.

Η Αναγνωστική ακρίβεια, αξιολογήθηκε σε δύο επίπεδα (α) αναγνωστική ακρίβεια πραγματικών λέξεων και (β) αναγνωστική ακρίβεια ψευδολέξεων. Πιο συγκεκριμένα για την αξιολόγηση της αναγνωστικής ακρίβειας σε επίπεδο πραγματικών λέξεων, καταγράφηκαν όλες οι λέξεις από το Α' τεύχος της Γλώσσας για την πρώτη Δημοτικού. Στη συνέχεια, με τη συνεργασία των εκπαιδευτικών επιλέχθηκαν 30 λέξεις που απαντώνται πιο συχνά μέσα στο βιβλίο. Για την αξιολόγηση της αναγνωστικής ακρίβειας σε επίπεδο ψευδολέξεων χρησιμοποιήθηκε η δοκιμασία των ψευδολέξεων από το Εργαλείο Ανίχνευσης και Διερεύνησης των Αναγνωστικών Δυσκολιών στο Νηπιαγωγείο και Α'-Β' Δημοτικού (Πόρποδας, 2008).

Στη δοκιμασία της αναγνωστικής κατανόησης, δόθηκε στα παιδιά μία μικρή ιστορία, η οποία επιλέχθηκε σε συνεργασία με τους εκπαιδευτικούς της τάξης, αντίστοιχη του αναγνωστικού τους επιπέδου στη συγκεκριμένη χρονική περίοδο. Ζητήθηκε από τα παιδιά να διαβάσουν την ιστορία και στη συνέχεια, να απαντήσουν σε σχετικές ερωτήσεις κατανόησης.

Για την αξιολόγηση των μαθηματικών δεξιοτήτων δημιουργήθηκε μια άτυπη συστοιχία δοκιμασιών που αφορούσαν την αρίθμηση, την αντιστοίχιση, τις αριθμητικές πράξεις και την επίλυση προβλημάτων.

Οι κινητικές δεξιότητες των παιδιών αξιολογήθηκαν με την υποκλίμακα Αντίληψης δεξιού-αριστερού, του ΑΘΗΝΑ τεστ (Παρασκευόπουλος, Καλαντζή-Αζίζη, Γιαννίτσας, 2011).

Οι κοινωνικές δεξιότητες των παιδιών αξιολογήθηκαν με το ερωτηματολόγιο Ackenbach για εκπαιδευτικούς – Teachers Report Form, TRF, (Ackenbach & Rescorla, 2001). Το συγκεκριμένο ερωτηματολόγιο περιλαμβάνει τις υποκλίμακες: κοινωνικά προβλήματα, παράβαση κανόνων, επιθετική συμπεριφορά και συμπληρώθηκε από τους εκπαιδευτικούς.

2.3. Διαδικασία

Κλίμακα Αξιολόγησης Δεξιοτήτων Παιδιών Προσχολικής ηλικίας

Οι Νηπιαγωγοί συμπλήρωσαν την Κλίμακα Αξιολόγησης για όλα τα παιδιά (N=100) που φοιτούσαν στο Νηπιαγωγείο. Συνολικά από την Κλίμακα προέκυπταν 5 διαφορετικές επιδόσεις ως προς τις γλωσσικές, μαθηματικές, κοινωνικές, κινητικές δεξιότητες και δεξιότητες αυτονομίας στη μάθηση. Τέλος, προέκυπτε και μια συνολική επίδοση για όλη την Κλίμακα.

Κατά τη Β' φάση της αξιολόγησης (Α' Δημοτικού) τα ίδια παιδιά αξιολογήθηκαν σε μία ατομική συνεδρία, διάρκειας 30' περίπου, στις δοκιμασίες της αναγνωστικής ακρίβειας και κατανόησης, στις μαθηματικές και στις κινητικές δεξιότητες. Την ίδια χρονική περίοδο οι εκπαιδευτικοί συμπλήρωσαν το ερωτηματολόγιο Ackenbach του εκπαιδευτικού. Παρακάτω παρουσιάζεται αναλυτικά η διαδικασία χορήγησης των εργαλείων.

Δοκιμασία Αναγνωστικής Ακρίβειας

Για την αξιολόγηση της Αναγνωστικής Ακρίβειας δόθηκαν δύο δοκιμασίες. Η πρώτη ζητούσε από τα παιδιά να διαβάσουν μια λίστα από 30 λέξεις του επιπέδου της τάξης τους. Ο μέγιστος βαθμός σε αυτή τη δοκιμασία ήταν 30. Στη δεύτερη δοκιμασία, ζητούνταν από τα παιδιά να διαβάσουν μια λίστα από ψευδολέξεις. Ο μέγιστος βαθμός σε αυτή τη δοκιμασία ήταν το 10.

Δοκιμασία Αναγνωστικής Κατανόησης

Σε αυτή τη δοκιμασία, τα παιδιά, αφού διάβασαν μια μικρή ιστορία κλήθηκαν να απαντήσουν σε 4 ερωτήσεις κατανόησης που αφορούσαν το περιεχόμενο της ιστορίας. Ο μέγιστος βαθμός σε αυτή τη δοκιμασία ήταν 4.

Μαθηματικές Δεξιότητες

Στα παιδιά δόθηκε ένα έντυπο το οποίο περιελάμβανε ασκήσεις διαβαθμισμένης δυσκολίας αντίστοιχες της τάξης τους για τη δεδομένη χρονική στιγμή. Έτσι, τα παιδιά έπρεπε να επιλύσουν ασκήσεις αρίθμησης, αντιστοίχισης, αριθμητικών πράξεων και επίλυσης προβλημάτων. Η βαθμολόγηση αντιστοιχούσε στο βαθμό δυσκολίας κάθε άσκησης. Ο μέγιστος βαθμός σε αυτή τη δοκιμασία ήταν το 15.

Κινητικές Δεξιότητες

Σύμφωνα με την υποκλίμακα Αντίληψης δεξιού-αριστερού, του ΑΘΗΝΑ τεστ (Παρασκευόπουλος, Καλαντζή-Αζίζη, Γιαννίτσας, 2011), τα παιδιά κλήθηκαν να απαντήσουν σε να απαντήσουν σε 12 ερωτήσεις σε σχέση με το αριστερό – δεξί χέρι (π.χ. «δείξε μου το δεξί σου χέρι» , το αριστερό – δεξί μάτι/αυτί κλπ. Κάθε σωστή απάντηση βαθμολογούνταν με 1 βαθμό, με μέγιστο βαθμό το 12.

Κοινωνικές Δεξιότητες

Οι εκπαιδευτικοί της Α΄ Δημοτικού, συμπλήρωσαν το ερωτηματολόγιο Ackenbach για εκπαιδευτικούς - Teachers Report Form, TRF, (Ackenbach & Rescorla, 2001). Μετά τη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου προέκυπταν 3 επιδόσεις ως προς τα κοινωνικά προβλήματα, την παράβαση κανόνων, και την επιθετική συμπεριφορά αντίστοιχες με τις υποκλίμακες του ερωτηματολογίου.

2.4. Αποτελέσματα

Στην ενότητα των αποτελεσμάτων αρχικά παρουσιάζονται οι περιγραφικοί δείκτες των επιδόσεων των παιδιών στην Κλίμακα και στις υπόλοιπες δοκιμασίες. Στη συνέχεια διερευνάται η συσχέτιση μεταξύ των επιδόσεων των παιδιών στην Κλίμακα Αξιολόγησης Αξιοτήτων Παιδιών Προσχολικής Ηλικίας και των επιδόσεών τους σε αντίστοιχες δεξιότητες στην Α΄ Δημοτικού.

Περιγραφικοί δείκτες των επιδόσεων των παιδιών στις δοκιμασίες

Ο Πίνακας 2 παρουσιάζει τα περιγραφικά στοιχεία των επιδόσεων των παιδιών στην Κλίμακα Αξιολόγησης Δεξιοτήτων παιδιών προσχολικής ηλικίας. Όπως διαπιστώνεται από τον πίνακα τα παιδιά είχαν αρκετά καλές επιδόσεις σε όλες τις υποκλίμακες.

Πίνακας 2: Περιγραφικοί δείκτες των επιδόσεων των παιδιών (N=100) στην Κλίμακα Αξιολόγησης Δεξιοτήτων Παιδιών Προσχολικής Ηλικίας

	Υποκλίμακες	Ελάχιστη τιμή	Μέγιστη τιμή	Μ. Ο.	Τυπ. Απόκλιση
Γλωσσικές Δεξιότητες	Ανάγνωση	2	4	3,62	0,69
	Γραφή	2	4	3,49	0,68
	Φωνολογική Ενημερότητα	0	4	3,36	0,99
Μαθηματικές Δεξιότητες	Αρίθμηση	1	4	3,33	0,75
	Ομαδοποίηση	1	4	3,69	0,52
	Σειροθέτηση	2	4	3,62	0,56
	Έννοιες χώρου	2	4	3,71	0,47
	Έννοιες χρόνου	1	4	3,38	0,70
	Άλλες μαθηματικές έννοιες	1	4	3,02	0,82
Κοινωνικές Δεξιότητες	Ακρόαση	1	4	3,60	0,60
	Συζήτηση	2	4	3,43	0,57
	Σχέσεις με Συνομηλίκους	1	4	3,52	0,64

	Συμμόρφωση	1	4	3,48	0,65
	Συνεργασία	1	4	3,42	0,71
Κινητικές Δεξιότητες	Σωματογνωσία	2	4	3,53	0,62
	Αμφιπλευρικότητα	2	4	3,41	0,65
	Αντίληψη ρυθμού	1	4	3,25	0,90
Δεξιότητες Αυτονομίας στη Μάθηση	Συγκέντρωση προσοχής	1	4	3,20	0,83
	Αυτοεξυπηρέτηση	3	4	3,40	0,40
	Ανάληψη πρωτοβουλιών	1	4	3,35	0,70

Στον Πίνακα 3 παρουσιάζονται οι επιδόσεις των παιδιών στις δοκιμασίες της αναγνωστικής ακρίβειας και κατανόησης, στις μαθηματικές δεξιότητες, και στις κοινωνικές και κινητικές δεξιότητες στην Α' Δημοτικού.

Πίνακας 3: Περιγραφικοί δείκτες των επιδόσεων των παιδιών (N=100) στην ανάγνωση, στα μαθηματικά, στις κοινωνικές και κινητικές δεξιότητες στην Α' Δημοτικού

Τομείς Αξιολόγησης	Ελάχιστη Τιμή	Μέγιστη Τιμή	Μ. Ο.	Τυπ. Απόκλιση
Αναγνωστική ακρίβεια λέξεων	0	30	24,08	7,83
Αναγνωστική ακρίβεια ψευδολέξεων	0	10	6,50	2,97
Αναγνωστική Κατανόηση	0	4	3,35	0,84
Αρίθμηση	0	5	4,06	1,03
Αριθμητικές πράξεις	0	6	4,21	1,37
Αντιστοίχιση	0	1	0,98	0,14
Επίλυση προβλημάτων	0	3	1,21	0,87
Κοινωνικά Προβλήματα	0	12	3,56	2,33
Παράβαση κανόνων	0	14	3,30	2,51
Επιθετική Συμπεριφορά	0	12	2,80	2,06
Κινητικές επιδόσεις	0	12	8,96	2,65

Διερεύνηση συνάφειας μεταξύ των επιδόσεων των παιδιών στην Κλίμακα Αξιολόγησης Δεξιοτήτων και στις αντίστοιχες επιδόσεις τους στην Α' Δημοτικού.

Για να διερευνηθεί κατά πόσο οι επιδόσεις των παιδιών στην Κλίμακα κατά την αξιολόγησή τους στο Νηπιαγωγείο σχετίζονταν με τις επιδόσεις τους σε αντίστοιχους τομείς στην Α' Δημοτικού πραγματοποιήθηκε έλεγχος συνάφειας (Pearson's r) μεταξύ των δύο μετρήσεων. Συνολικά, διαπιστώθηκαν υψηλές συνάφειες μεταξύ των επιδόσεων των παιδιών στην Κλίμακα Αξιολόγησης Δεξιοτήτων Παιδιών Προσχολικής ηλικίας και των αντίστοιχων γλωσσικών, μαθηματικών,

κοινωνικών και κινητικών επιδόσεων τους στην Α' Δημοτικού (Γλωσσικές δεξιότητες: Pearson $r = 0,87$, $p < .00$, Μαθηματικές δεξιότητες: Pearson $r = 0,73$, $p < .00$, Κοινωνικές δεξιότητες: Pearson $r = 0,86$, $p < .00$, Κινητικές δεξιότητες: Pearson $r = 0,79$, $p < .00$).

Πιο αναλυτικά όσον αφορά στις γλωσσικές δεξιότητες διαπιστώθηκαν υψηλές συσχετίσεις μεταξύ όλων των κριτηρίων της Κλίμακας Αξιολόγησης Δεξιοτήτων Παιδιών Προσχολικής Ηλικίας και των αντίστοιχων αναγνωστικών επιδόσεων των παιδιών στην Α' Δημοτικού (Πίνακας 4).

Πίνακας 4: Συνάφειες (Pearson r) μεταξύ των γλωσσικών δεξιοτήτων των παιδιών στο Νηπιαγωγείο και στην Α' Δημοτικού

	Αναγν. Ακρίβεια Λέξεων (Α' Δημ.)	Αναγν. Ακρίβεια ψευδολέξεων (Α' Δημ.)	Αναγν. Κατανόηση (Α' Δημ.)
Ανάγνωση (Νηπ.)	,81**	,83**	,64**
Γραφή (Νηπ.)	,87**	,83**	,72**
Φωνολογική ενημερότητα (Νηπ.)	,79**	,82**	,64**

**Η συσχέτιση είναι σημαντική σε επίπεδο 0,01 level (2-tailed)

Νηπ. =Νηπιαγωγείο, Α' Δημ. = Α' Δημοτικού

Επίσης, στον τομέα των Μαθηματικών δεξιοτήτων παρατηρήθηκαν υψηλές συσχετίσεις μεταξύ των κριτηρίων της Κλίμακας Αξιολόγησης Δεξιοτήτων Παιδιών Προσχολικής Ηλικίας και των αντίστοιχων μαθηματικών επιδόσεων των παιδιών στην Α' Δημοτικού (Πίνακας 5).

Πίνακας 5: Συνάφειες (Pearson r) μεταξύ των μαθηματικών δεξιοτήτων των παιδιών στο Νηπιαγωγείο και στην Α' Δημοτικού

	Αρίθμηση (Α' Δημοτικού)	Αντιστοίχιση (Α' Δημοτικού)	Αριθμητικές πράξεις (Α' Δημοτικού)	Επίλυση προβλημάτων (Α' Δημοτικού)
Αρίθμηση	0,64**	0,63**	0,47**	0,12*
Ομαδοποίηση	0,56**	0,52**	0,48**	0,08*
Σειροθέτηση	0,59**	0,54**	0,49**	0,18*
Έννοια χώρου	0,54**	0,52**	0,4**	0,19*
Έννοια χρόνου	0,67**	0,61**	0,56**	0,22*
Άλλες μαθηματικές έννοιες	0,71**	0,63**	0,54**	0,42**

**Η συσχέτιση είναι σημαντική σε επίπεδο 0,01 level (2-tailed)

*Η συσχέτιση είναι σημαντική σε επίπεδο 0,05 level (2-tailed)

Οι ίδιες υψηλές συσχετίσεις παρατηρήθηκαν και στις κοινωνικές δεξιότητες των παιδιών στο Νηπιαγωγείο με τις αντίστοιχες στην Α' Δημοτικού (Πίνακας 6). Η αρνητική συσχέτιση μεταξύ των κοινωνικών δεξιοτήτων στο Νηπιαγωγείο και στην Α' Δημοτικού οφείλεται στον τρόπο βαθμολόγησης της κλίμακας του Ackenbach, όπου η βαθμολόγηση είναι αντιστρόφως ανάλογη των

κριτηρίων της Κλίμακας Αξιολόγησης Δεξιοτήτων Παιδιών Προσχολικής Ηλικίας. Έτσι, για παράδειγμα, τα παιδιά που είχαν υψηλές επιδόσεις στις κοινωνικές δεξιότητες στο Νηπιαγωγείο είχαν χαμηλές επιδόσεις (απουσία προβλημάτων συμπεριφοράς) στην κλίμακα Ackenbach.

Πίνακας 6: Συνάφειες (Pearson r) μεταξύ των κοινωνικών δεξιοτήτων των παιδιών στο Νηπιαγωγείο και των αντίστοιχων δεξιοτήτων τους στην Α΄ Δημοτικού

	Κοινωνικά προβλήματα (Α΄ Δημοτικού)	Παράβαση κανόνων (Α΄ Δημοτικού)	Επιθετική συμπεριφορά (Α΄ Δημοτικού)
Ακρόαση	-,48**	-,49**	-,47**
Συζήτηση	-,70**	-,75**	-,72**
Σχέσεις με συνομηλίκους	-,71**	-,71**	-,72**
Συμμόρφωση	-,65**	-,74**	-,71**
Συνεργασία	-,69**	-,68**	-,71**

Η συσχέτιση είναι σημαντική σε επίπεδο 0,01 level (2-tailed)

Τέλος, στον τομέα των κινητικών δεξιοτήτων παρατηρήθηκαν εξίσου υψηλές συσχετίσεις μεταξύ των επιδόσεων των παιδιών στην υποκλίμακα των κινητικών δεξιοτήτων της Κλίμακας (σωματογνωσία, αμφιπλευρικότητα, αντίληψη ρυθμού) και των αντίστοιχων επιδόσεων τους στην υποκλίμακα Κινητικών δεξιοτήτων του Αθηνά τεστ (Αντίληψη δεξιού-αριστερού) (Πίνακας 7).

Πίνακας 7: Συνάφειες (Pearson r) μεταξύ των κινητικών δεξιοτήτων των παιδιών στο Νηπιαγωγείο με την Αντίληψη Δεξιού-Αριστερού στην Α΄ Δημοτικού

	Σωματογνωσία	Αμφιπλευρικότητα	Αντίληψη ρυθμού
Αντίληψη δεξιού-Αριστερού	0,75**	0,73**	0,63**

**Η συσχέτιση είναι σημαντική σε επίπεδο 0,01 level (2-tailed)

Διερεύνηση της προβλεπτικής εγκυρότητας της Κλίμακας Αξιολόγησης Δεξιοτήτων Παιδιών Προσχολικής ηλικίας

Για την περαιτέρω διερεύνηση της προβλεπτικής ισχύος των συσχετίσεων μεταξύ των μεταβλητών πραγματοποιήθηκαν Πολλαπλές Αναλύσεις Παλινδρόμησης για εκείνες τις μεταβλητές από την Κλίμακα που προβλέπουν τις αντίστοιχες δεξιότητες στην Α΄ Δημοτικού. Στον πίνακα 8 παρουσιάζονται μόνο οι στατιστικά σημαντικοί δείκτες. Πιο συγκεκριμένα, διαπιστώθηκε ότι οι γλωσσικές δεξιότητες εξηγούν το 79% ($R^2 = ,79$) της διακύμανσης των επιδόσεων των παιδιών στην αναγνωστική ακρίβεια λέξεων και το 54% ($R^2 = ,54$) της διακύμανσης των επιδόσεων των παιδιών στην αναγνωστική κατανόηση στην Α΄ Δημοτικού. Τα κριτήρια της γραφής και της φωνολογικής ενημερότητας ήταν στατιστικά σημαντικοί προβλεπτικοί δείκτες. Τέλος, όλα τα κριτήρια των

γλωσσικών δεξιοτήτων της Κλίμακας (ανάγνωση, γραφή και φωνολογική ενημερότητα) βρέθηκαν να εξηγούν το 76% ($R^2=,76$) της διακύμανσης των επιδόσεων των παιδιών στην ανάγνωση ψευδολέξεων στην Α' Δημοτικού.

Πίνακας 8: Περίληψη της Πολλαπλής Ανάλυσης Παλινδρόμησης για τις γλωσσικές δεξιότητες στο Νηπιαγωγείο που προβλέπουν τις αναγνωστικές επιδόσεις των παιδιών στην Α' Δημοτικού

Προβλεπτικός παράγοντας	B	SE B	β
Ανάγνωση (Κλίμακα) Ανάγνωση Ψευδολέξεων	3,57	,23	,83***
Γραφή (Κλίμακα) Αναγνωστική Ακρίβεια Λέξεων	9,96	,55	,87***
Αναγνωστική Κατανόηση	,89	,08	,72***
Φωνολογική ενημερότητα (Κλίμακα) Ανάγνωση Ψευδολέξεων	2,46	,17	,83***

Όσον αφορά στις μαθηματικές δεξιότητες, βρέθηκε ότι τα κριτήρια των μαθηματικών δεξιοτήτων της Κλίμακας, στο Νηπιαγωγείο εξηγούσαν το 58% ($R^2 = ,58$) της διακύμανσης των επιδόσεων των παιδιών στο σύνολο των μαθηματικών επιδόσεων στην Α' Δημοτικού. Στατιστικά σημαντικοί προβλεπτικοί παράγοντες ήταν η σειροθέτηση, οι έννοιες χρόνου και οι άλλες μαθηματικές έννοιες (Πίνακας 9).

Πίνακας 9: Περίληψη της Πολλαπλής Ανάλυσης Παλινδρόμησης για τις μαθηματικές δεξιότητες που προβλέπουν τις μαθηματικές επιδόσεις των παιδιών στην Α' Δημοτικού

Προβλεπτικός παράγοντας	B	SE B	β
Αρίθμηση	,22	,51	,06
Ομαδοποίηση	-,30	,77	-,05
Σειροθέτηση	1,19	,74	,23**
Έννοιες χώρου	-,42	,70	-,07
Έννοιες χρόνου	1,04	,50	,25**
Άλλες μαθηματικές έννοιες	1,51	,35	,43**

Αντίστοιχα, για τις κοινωνικές δεξιότητες οι Πολλαπλές Αναλύσεις Παλινδρόμησης ανέδειξαν τις μεταβλητές από την Κλίμακα που προβλέπουν τις αντίστοιχες δεξιότητες στην Α' Δημοτικού (Πίνακας 10). Πιο συγκεκριμένα, βρέθηκε ότι οι κοινωνικές δεξιότητες της Κλίμακας εξηγούν το 70% ($R^2 = ,70$) της διακύμανσης των επιδόσεων των παιδιών στην Παράβαση Κανόνων στην Α' Δημοτικού με στατιστικά σημαντικούς δείκτες τα κριτήρια της Συζήτησης και της Συμμόρφωσης. Επίσης, οι κοινωνικές δεξιότητες ερμήνευαν το 67% ($R^2 = ,67$) της διακύμανσης των επιδόσεων των παιδιών στην Επιθετική Συμπεριφορά στην Α' Δημοτικού, με στατιστικά σημαντικό προβλεπτικό δείκτη τη συζήτηση. Τέλος, οι κοινωνικές δεξιότητες ερμήνευαν το 63% ($R^2 = ,63$) της διακύμανσης των επιδόσεων των παιδιών στα Κοινωνικά προβλήματα στην Α' Δημοτικού με στατιστικά σημαντικό προβλεπτικό δείκτη και πάλι το κριτήριο της Συζήτησης.

Πίνακας 10: Περίληψη της Πολλαπλής Ανάλυσης Παλινδρόμησης για τις κοινωνικές δεξιότητες στο Νηπιαγωγείο που προβλέπουν τις Κοινωνικές δεξιότητες των παιδιών στην Α' Δημοτικού

Προβλεπτικός παράγοντας	B	SE B	β
Συζήτηση (Παράβαση κανόνων)	1,76	,34	,40**
(Επιθετική συμπεριφορά)	1,31	,29	,36**
Κοινωνικά προβλήματα	1,40	,35	,34**
Συμμόρφωση (Παράβαση κανόνων)	1,23	,38	,32**

Όσον αφορά στις κινητικές δεξιότητες, η Πολλαπλή Ανάλυση Παλινδρόμησης ανέδειξε τις μεταβλητές από την Κλίμακα που προβλέπουν την Αντίληψη Δεξιού-Αριστερού στην Α' Δημοτικού. Πιο συγκεκριμένα, τα κριτήρια των κινητικών δεξιοτήτων της Κλίμακας εξηγούσαν το 63% ($R^2 = ,63$) της διακύμανσης των επιδόσεων των παιδιών στην υποδοκιμασία «Γνώση Δεξιού-Αριστερού» στην Α' Δημοτικού. Στατιστικά σημαντικός προβλεπτικός παράγοντας βρέθηκε να είναι η Σωματογνωσία και η Αντίληψη ρυθμού (Πίνακας 11).

Πίνακας 11: Περίληψη της Πολλαπλής Ανάλυσης Παλινδρόμησης για τις κινητικές δεξιότητες που προβλέπουν την αντίληψη Δεξιού-Αριστερού των παιδιών στην Α' Δημοτικού

Προβλεπτικός παράγοντας	B	SE B	B
Σωματογνωσία	1,68	,42	,39**
Αμφιπλευρικότητα	,55	,35	,13
Αντίληψη ρυθμού	1,02	,28	,34**

3. Συζήτηση

Στόχος της παρούσας διαχρονικής μελέτης ήταν να διερευνηθεί η προβλεπτική εγκυρότητα της Κλίμακας Αξιολόγησης Δεξιοτήτων Παιδιών Προσχολικής Ηλικίας για τις μαθησιακές (ανάγνωση και μαθηματικά), κοινωνικές και κινητικές δεξιότητες των παιδιών στην Α΄ Δημοτικού.

Συνολικά τα αποτελέσματα ανέδειξαν υψηλές συνάφειες μεταξύ των επιδόσεων των παιδιών στις υποκλίμακες γλωσσικές, μαθηματικές, κοινωνικές και κινητικές δεξιότητες της Κλίμακας Αξιολόγησης Δεξιοτήτων Παιδιών Προσχολικής Ηλικίας και των αντίστοιχων επιδόσεων τους στην Α΄ Δημοτικού. Για την περαιτέρω διερεύνηση της προβλεπτικής ισχύος των συσχετίσεων μεταξύ των μεταβλητών πραγματοποιήθηκαν Πολλαπλές Αναλύσεις Παλινδρόμησης για εκείνες τις μεταβλητές από την Κλίμακα που προβλέπουν τις αντίστοιχες δεξιότητες στην Α΄ Δημοτικού.

Συγκεκριμένα, διαπιστώθηκε ότι η επίδοση των παιδιών στην ανάγνωση στο Νηπιαγωγείο ήταν στατιστικά σημαντικός προβλεπτικός δείκτης της ανάγνωσης ψευδολέξεων στην Α΄ Δημοτικού, ενώ οι επιδόσεις των παιδιών στη γραφή και τη φωνολογική ενημερότητα στο Νηπιαγωγείο αποτέλεσαν στατιστικά σημαντικούς προβλεπτικούς δείκτες όλων των αναγνωστικών επιδόσεων των παιδιών στην Α΄ Δημοτικού (ανάγνωση λέξεων, ανάγνωση ψευδολέξεων και αναγνωστική κατανόηση).

Τα αποτελέσματα της παρούσας μελέτης ως προς τους προγνωστικούς δείκτες επιβεβαιώνουν τα αποτελέσματα προηγούμενων ερευνών (Βογινδρούκας, Σελίνη & Πρωτόπαπας, 2007; Πρωτόπαπας κ.α., 2008; Brady, 1986; Catts, 1989; Lecocq, 1991; Πρωτόπαπας, Μουζάκη, Τσαντούλα, 2008, Adams, 1990), οι οποίες έχουν αναδείξει τόσο τη γραφή όσο και την ανάγνωση ως σημαντικές προβλεπτικές μεταβλητές για την κατάκτηση δεξιοτήτων γραμματισμού στην Α΄ Δημοτικού. Βέβαια, ένας ακόμη παράγοντας που πιστεύεται ότι επηρεάζει την επίδοση σε διάφορα επίπεδα αναγνωστικής δεξιότητας – τόσο σε επίπεδο λέξεων όσο και σε επίπεδο ψευδολέξεων – είναι η γλωσσική εμπειρία του αναγνώστη, η οποία όμως δεν αξιολογήθηκε στα πλαίσια της παρούσας έρευνας (Nation & Snowling, 2004; Stanovich, West & Cunningham, 1991; Stanovich, 1993).

Όσον αφορά στις μαθηματικές δεξιότητες διαπιστώθηκε ότι σημαντικά προβλεπτικοί παράγοντες των μαθηματικών επιδόσεων των παιδιών στην Α΄ Δημοτικού ήταν η σειροθέτηση, οι έννοιες χρόνου και οι άλλες μαθηματικές έννοιες. Τα ευρήματα της παραπάνω έρευνας επιβεβαιώνονται από άλλες έρευνες που υποστηρίζουν ότι η καλύτερη επίδοση του παιδιού στα μαθηματικά στηρίζεται σε καλύτερη κατανόηση μαθηματικών εννοιών στο Νηπιαγωγείο, όπως η αντιστοίχιση, η πληθικότητα, οι λογικο-μαθηματικοί συλλογισμοί, στοιχεία που εμπεριέχονται στα παραπάνω κριτήρια της Κλίμακας Αξιολόγησης Δεξιοτήτων Παιδιών Προσχολικής Ηλικίας (Πόρποδας, 2003· Καφούση & Σκουμπουρδή, 2012).

Το κριτήριο «Συζήτηση» που αφορά την ικανότητα του παιδιού να συνδιαλέγεται με κοινωνικά αποδεκτό τρόπο με τους άλλους, από την υποκλίμακα Κοινωνικές δεξιότητες, βρέθηκε ότι ήταν στατιστικά σημαντικός προβλεπτικός δείκτης για τις κοινωνικές δεξιότητες των παιδιών στην Α΄ Δημοτικού, έτσι όπως αξιολογήθηκαν από τις επιδόσεις τους στα κοινωνικά προβλήματα, την παράβαση κανόνων και την επιθετική συμπεριφορά. Επίσης, το κριτήριο «Συμμόρφωση» το οποίο αφορά στην ικανότητα του παιδιού να μπορεί να συμμορφώνεται και να ακολουθεί κανόνες ήταν στατιστικά σημαντικός προβλεπτικός δείκτης της «παράβασης κανόνων» στην Α΄ Δημοτικού το οποίο αποτελεί μέρος του ερωτηματολογίου Ackenbach για εκπαιδευτικούς – Teachers Report Form,

TRF, (Ackenbach & Rescorla, 2001). Εξάλλου, θα πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι οι δεξιότητες οι οποίες περιγράφονται στα κριτήρια «Συζήτηση» και «Συμμόρφωση» της εν λόγω Κλίμακας είναι θεμελιώδη συστατικά της κοινωνικής συνύπαρξης και ένταξης του ατόμου σε ομάδα. Έτσι, για παράδειγμα, στην τάξη του νηπιαγωγείου τα παιδιά μαθαίνουν να περιμένουν τη σειρά τους, να συνεργάζονται, να λαμβάνουν υπόψη την προοπτική των άλλων και να αναπτύσσουν τις ικανότητές τους για κοινωνική αλληλεπίδραση και εξάλειψη του εγωκεντρισμού (Ντολιοπούλου, 1999).

Τέλος, από την έρευνα προέκυψε ότι τα κριτήρια «Σωματογνωσία» και «Αντίληψη ρυθμού» της υποκλίμακας των Κινητικών δεξιοτήτων προέβλεπαν στατιστικά σημαντικά τις επιδόσεις των παιδιών στον τομέα των Κινητικών δεξιοτήτων (αντίληψη δεξιού-αριστερού). Εξάλλου, η σωματογνωσία, σύμφωνα με έρευνες είναι παράμετρος με την οποία συσχετίζονται σημαντικές κινητικές λειτουργίες όπως η διάκριση δεξιού-αριστερού (Πόρποδας, 1981; Τσιάντης, 1988; De Meur & Staes, 1990). Το παιδί προκειμένου να κατακτήσει συγκεκριμένες γραφοκινητικές δεξιότητες, θα πρέπει πρωτίστως να συνειδητοποιήσει και να ελέγξει τη σημασία της διάκρισης ανάμεσα στην επικρατέστερη πλευρά του και στην άλλη πλευρά, να διακρίνει τη διαφορά ανάμεσα στο αριστερό και στο δεξί και τότε θα μπορέσει να ακολουθήσει και να σταθεροποιήσει τη γραφική του κατεύθυνση (ανάγνωση και γραφή από τα αριστερά).

Η εφαρμογή της Κλίμακας Αξιολόγησης Δεξιοτήτων Παιδιών Προσχολικής ηλικίας πέραν του ανιχνευτικού της ρόλου, ως εργαλείου έγκαιρης καταγραφής των μαθησιακών δεξιοτήτων των παιδιών, χαρακτηρίζεται και από προβλεπτική εγκυρότητα, όπως προέκυψε από την παρούσα έρευνα. Ένα τέτοιο εργαλείο, το οποίο μπορεί να χρησιμοποιηθεί τόσο από τους Νηπιαγωγούς όσο και τους ψυχολόγους είναι δυνατόν να συμβάλει στην έγκαιρη ανίχνευση δυσκολιών και στην πρώιμη παρέμβαση για την πρόληψη της σχολικής αποτυχίας αργότερα στο Δημοτικό σχολείο.

Βιβλιογραφία

- Ackenbach, T. M., & Rescorla, L.A. (2001). *Manual for the ASEBA Preschool Forms & Profiles*. Burlington, VT: University of Vermont, Department of Psychiatry.
- Adams, M.J., (1990). *Beginning to read: Thinking and learning about print*. Cambridge, MA, MIT Press.
- Bishop, D. V. M. & Adams, C. (1990). A Prospective Study of the Relationship between Specific Language Impairment, Phonological Disorders and Reading Retardation. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 31(7): 1027-1050.
- Βογινδρούκας, Ι., Σελίνη, Ε., Πρωτόπαπας, Α., (2007). Γλωσσικές διαταραχές και μαθησιακές δυσκολίες. Ανακοίνωση στο 11ο Συνέδριο του Πανελληνίου Συλλόγου Λογοπεδικών. Αθήνα, 23–25 Νοεμβρίου 2007.
- Brady, S. (1986). Short-term memory, phonological processing and reading ability. *Annals of Dyslexia*, 44: 26-59, 36: 138-153.
- Catts, H.W. (1989). Phonological processing deficits and reading disabilities. In Boston: Kami, A.G. and Catts (Eds.) *Reading Disabilities: A Developmental Language perspective*. H.W., Little Brown & Co.
- Γερμανός, Δ. (2002). *Οι τοίχοι της γνώσης-Σχολικός χώρος και εκπαίδευση*. Αθήνα: Gutenberg.
- Δαφέρμου, Χ., Κουλούρη, Π., Μπασαγιάννη, Ε., (2006). *Οδηγός Νηπιαγωγού, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο*. Αθήνα: ΟΕΔΒ.

- ΔΕΠΠΣ Νηπιαγωγείου, (2003). ΦΕΚ 304B/13/3/2003.
- De Meur A., Staes L. (1990). (Μτφσ. Γ. Βασδέκη). *Ψυχοκινητική αγωγή και Επανεκπαίδευση*. Αθήνα: Δίπτυχο.
- Dockrell, J., Sylva, K., & Roberts, F., (2009). Oral language skills in the early years. In www.ican.org.uk
- Doherty, J. & Bailey, R. (2003). *Supporting physical development and physical education in the early years*. Open University Press.
- Καφούση, Σ. & Σκουμπουρδή Χρ. (2012). *Τα μαθηματικά των παιδιών 4-6 ετών*. Αθήνα: Πατάκη.
- Lecocq, P. (1991). *Apprentissage de la lecture et dyslexie*. Liege: Mardaga.
- Μαριδάκη Κασσωτάκη Αικ. & Ράλλη Α. (2003) Προσαρμογή και στάθμιση στην ελληνική πραγματικότητα της κλίμακας αξιολόγησης δεξιοτήτων για παιδιά ηλικίας 5-6 ετών. *Επιστήμες της Αγωγής*, 3: 35-42.
- Μπαρμπούση, Β. (2004). *Ορχηστρική και κινητική αγωγή*. Πανεπιστημιακές σημειώσεις του Τμήματος Προσχολικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας.
- Nation, K. & Snowling, M.J., (2004). Beyond phonological skills: broader language skills contribute to the development of reading. *Journal of Research in Reading*. 27: 342-356.
- Ντολιοπούλου, Έ., (1999). *Σύγχρονες Τάσεις της Προσχολικής Αγωγής*. Αθήνα: Τυπωθήτω-Γιώργος Δάρδανος.
- Παρασκευόπουλος, Ι.Ν., Καλαντζή-Αζίζη, Α. & Γιαννίτσας, Ν., (2011). *Τεστ ΑΘΗΝΑ*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Πόρποδας, Κ., (2008). *Εργαλείο Ανίχνευσης και διερεύνησης των αναγνωστικών δυσκολιών στο Νηπιαγωγείο και στην Α' & Β' Δημοτικού*. ΕΠΕΑΕΚ, Πανεπιστήμιο Πατρών.
- Πόρποδας, Κ., (2003). *Η Μάθηση και οι δυσκολίες της (Γνωστική Προσέγγιση)*. Πάτρα: αυτοέκδοση.
- Πόρποδας, Κ., (1981). *Δυσλεξία: η ειδική διαταραχή στη μάθηση του γραπτού λόγου (ψυχολογική θεώρηση)*. Αθήνα, Εκπαιδευτήρια Μορφωτική.
- Πρωτόπαπας, Α., Μουζάκη, Α. & Τσαντούλα, Δ. (2008). Προσχολικοί Δείκτες Πρόγνωσης Αναγνωστικών Δεξιοτήτων στην Α' Δημοτικού. *Επιστήμες της Αγωγής*, 1: 71-88.
- Ράλλη Α., Μαριδάκη-Κασσωτάκη Α. (2012). *Κλίμακα Αξιολόγησης Δεξιοτήτων Παιδιών Προσχολικής Ηλικίας*. Αθήνα: Διάδραση.
- Rigby, A.S., Sanderson, C., Desforges, M.F., Lindsay, G. & Hall, D.M. (1999). The infant index: a new outcome measure for pre-school children's services. *Public Health Med.*, 21(2):172-8.
- Silva, P. A., Williams, S. & McGee, R. (1987). A longitudinal study of children with developmental language delay at age three: later intelligence, reading and behavior problems. *Dev. Med. Child Neurol.*, 29(5): 630-640.
- Stanovich, K. (1993). Does reading makes you smarter? Literacy and the development of verbal intelligence. In H. Reese (Ed.), *Advances in child development and behavior*. (24: 133-180), San Diego, CA, Academic Press.
- Stanovich, K., West, R. & Cunningham, A., (1991). Beyond phonological processes: Print exposure and orthographic processing. In S. Brady & D. Shankweiler (Eds.). *Phonological processes in literacy*, (219-235), Hillsdale, NJ, Erlbaum.
- Τσιάντης, Γ., (1988). *Σύγχρονα Θέματα Παιδοψυχιατρικής*, τ. 2. Αθήνα: Καστανιώτη.